

טיב הקהילה

ב"ד

בלק
 י"ב תמוז תשפ"ו
 המסע לפי אופק ירושלים

זמן הדלקת הנרות ומצ"ש

הרה"נ 7:13
 מוצ"ש"ק 8:31
 ר"ת 9:06

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סו"ת ש"א 8:13 | סו"ת א"א 9:42
 סו"ת ש"ב 9:06 | סו"ת ב"ב 10:18

גליון מס':
841

יו"ל ע"י קהילת שבת בית ד'
 בנישאות מורנו ורבנו הרה"צ
 רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

רואי, והשלום והשלווה הם מהם והלאה.

לאור האמור נוכל לקשר כל הפרטים האמורים בדברי רש"י, וכך יתפרשו: בלעם הלך אחר מידותיו הפחותות, וכששמע שהאומה הישראלית כפה את עין הארץ, חשש שמא ברבות הימים יכירו כח באי עולם ברום מעלתו, ו'רוחו הגבוה' יהיה למרמס, והיתה עצתו להתנהג כ'שיטתו' ולנגוח בהם ע"י הטלת 'עין הרע', שהרי כך היה נוהג עם כל אלו שחשש שמא עולים הם עליו בגדולה, ומדוע תהיה האומה הישראלית שונה מכולם?

**איהו
 עשיר
 השמח
 בתלכו**

אולם בהביטו עליהם לשם מטרה זו, נתגלה לעיני עולם חדש, הוא ראה שהשלום והאחה שרויה ביניהם, וכל אחד מבקש לסייע בעד הוולת, ולכן שוכנים ישראל לשבטיהם - כל אחד שוכן בסמוך לבני שבטו כי הם 'קרוביו' שעליו לסייע בראשונה כשיש צורך בכך.

הדבר היה לחידה בעיניו, לא היה ביכולתו להבין האין יכולים הם לחיות באחדות מבלי שיתקנאו אחד בזולתו, ובנוסף עוד לסייע אחד לזולתו...

אולם כשהתבונן עוד גילה את הפתרון, כי הבחין שפתחו של זה לא היה מכוון לפתחו של זה, או הבין שהללו נוהגים בהיפך הגמור מן הגויים, בעוד שאצל הגויים מבקש כל אחד לגלות את טובו לרבים כדי להוציא את עיניהם מחוריהם, נוהגים בני ישראל להיפך, לא רק שאינם מגלים טובם לזולתם גם מסתירים אותם. יתר על כך, גם אם אי מי תָאב לספר מטובו, אין מי שחפץ לשמוע לו, כי אין אחד מהם רוצה לדעת מהנעשה אצל חבירו, וכממייק בלשון רש"י: 'ראה שאין פתחיהן מכוונים וכו' שלא יציץ לתוך אהל חבירו', לא אמר 'שלא יציצו לתוך אהל', שאז לא היה במשמע כי אם שלא רצה כל אחד שיכירו אחרים בטובו, שזוהי כאמור גם כן מידה טובה, אבל האמת הוא, שגם זה שלא שפר עליו מזלו ביקש להבטיח לעצמו שלא יכשל ויויזן חלילה את עיניו במה שאינו שלו, בטוח היה שהקב"ה מדד עבורו את המידה הנכונה לפי צרכו, ולא היה חפץ להביט בטובתו של הזולת שמא יכשל ויהאווה אל המתרות.

כיון שכן 'ותהי עליו רוח אלקים', רצונו לומר, שהבין והשיג בכח הנבואה שבו מהו אותו רוח והשקפה טובה שבני האלקים הולכים לאורה, ולכן 'עלה בלבו שלא יקללם' - הוא הבין שבמצב כעין זה לא תשלוט הקללה עליהם, כי הקללה והעיץ הרע שולטות רק בטובה שנוגחים בה באחרים, משא"כ בדבר הסמוי מן העין, שבו הברכה מצויה.

גם אנו צריכים ללכת בעקבות אבותינו, להיות זהיר מלהתפאר בפני אחרים, ושלא להתאוות לטובתן של אחרים, ולהאמין באמונה שלימה שהקב"ה מספק לכל אחד כל צרכיו, ואם לא הקצה הקב"ה עבור זה את המידה שהקצה לזה, אות הוא שאין הוא זקוק לכך.

וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלקים: (בד, ב)
 ופירש"י: וישא בלעם את עיניו - בקש להכניס בהם עין רעה. והרי יש לך ג' מדותיו, עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה, האמורים למעלה: **שכן לשבטיו** - ראה כל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינו מעורבין, ראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה, שלא יציץ לתוך אהל חבירו: ותהי עליו רוח אלקים - עלה בלבו שלא יקללם:

בראיה שיטחית בדברי רש"י יכול המקרא שלפנינו להתפרש רק כ'סיפור דברים כהווייתן', בתחילה כשאמר הכתוב **וישא בלעם את עיניו** ביקש לבטא את גודל רשעותו של בלעם, שהרים את עיניו מתוך כוונה ודונית כדי להכניס 'עין הרע' בישראל ר"ל. וכשהתורה כבר מדברת מענין ההקטה על ישראל, היא כבר גם מספרת מה שאכן רואים כשמביטים עליהם - **'וירא את ישראל שכן לשבטיו'** - הוא ראה איך כל שבט שוכן לעצמו, וגם שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה. ולבסוף מפטיר הכתוב ומספר פרט נוסף, **'ותהי עליו רוח אלקים'** - שעל אף שמלכתחילה רצה לקללם בזו השעה, נחה עליו רוח אלקים ונהפך דעתו שלא לקללם.

אם אכן כך הם פני הדברים, לא יהיה ביכולתו של האדם להבין למה יזכה אותו רשע ל'ותהי עליו רוח אלקים'? וכי זה שנשא עיניו כדי להטיל עין הרע בישראל ולכלותם בכך, ובנוסף רצה לנגח בהם ע"י הכח שבפיו, למה יזכו אותו ב'רוח אלקים'? שמשמעו לכאורה הוא 'רוח הקודש', וכי כדי לעכב רשעו צריך הקב"ה לזכותו ב'רוח הקודש'!?

כדי ליישב הדברים נזכיר פרטו נוסף שהביא כאן רש"י, והוא, שזה הרשע היה לקוי בשלוש המידות רעות, והם: 'עין רעה', 'רוח גבוהה', 'נפש רחבה'. המקור לדבריו הוא בחז"ל (אבות ה, יט), וראה שם שהתנא הקדוש אומר שם שכשם שבלעם עצמו היה לקוי בשלוש אלו, כך כם כל תלמידיו, ולאור דבריו יש לומר שמאחר הוה זה נביא לאומות, נמנים כל האומות בין תלמידיו, וכולם לקויים בשלוש אלו.

ומאחר שכך הם פני הדברים, יכולים אנו לשער איך מנהלים הללו את אורח חייהם, כיון שיש להם 'נפש רחבה' דואג כל אחד לספק לעצמו כל משאלותיו, והמוצלחים שבהם זוכים להשתמש בהידור רב גם במידת 'רוח גבוהה', ומתפארים בפני חבריהם בחכמתם שעמדה להם להשיג רוב גודלם ועושרם. בכך משפילים הם את חבריהם הבלתי מוצלחים, ובאלו המושפלים מתעוררת המידה השלישית, ומטילים 'עין הרע' במעשיהם של המוצלחים והיחירים. בנוסף נעשים בהולים מאוד לעטר את עצמם במידת 'נפש רחבה' ולהשתוות עם המוצלחים, וכך יזכו גם הם להתפאר ול'יצב כבודם' - מידת 'רוח גבוהה', וכך גם ישיבו להמוצלחים הראשונים את גמולם, ו'יזכו גם אותם לעורר 'עין הרע', וחזור חלילה... אמור מעתה שכל המתבונן בהליכותיהם, יעיד ויאמר, שכל אחד הוא לצנינים בעיני כל

טיב המערכת

יזיבה בלק בקד וצאן

בלק מלך מואב שלח שליחים אל בלעם שיבוא לקלל את עם ישראל, ולאחר שבפעם הראשונה הוא לא קיבל את השליחות ולא בא, אומר בלק לבלעם 'אל נא תמנע מהלוך אלי, כי כבד אכבדך מאוד', ומה קרה לבסוף? כשבלעם כבר הגיע אל בלק, מה עשה בלק? 'יזיבה בלק בקד וצאן וישלח לבלעם ולשרים אשר אתו', מפרש רש"י 'דבר מועט, בקד אחד וצאן אחד בלבד', ואנו שואלים: האם זהו 'כבד אכבדך מאוד'? בקושי כדי ארוחה לבלעם ולכל השרים שאתו... אבל בעצם מה זה מעניין אותנו כמה בשר בלעם אבל וכמה בהמות בלק שחט לכבודו?

הגמרא אומרת 'צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה, רשעים אומרים הרבה ואפילו מעט אינם עושים', אנחנו אמנם ביום לו לבלק הרשע שאמר הרבה ולא קיים, אבל מה אתנו? האם אנחנו מקיימים מה שאנחנו מבטיחים? האם אנחנו עומדים בכל הקבלות שקיבלנו על עצמנו? והרי בלק הבטיח לרשע שהוא בשר דום בדיוק כמותו, אבל אנחנו עמדנו לפני ימים הנוראים של השנה הקודמת, וקיבלנו על עצמנו קבלות 'טובות', והבטחנו הבטחות, למי הבטחנו? לקב"ה! מלך מלכי המלכים שהוא חי וקיים, הבטחנו וקיבלנו על עצמנו כדי שנכתב לחיים טובים, ביקשנו עוד שנה של חיים, והנה אנחנו כאן חיים וקיימים, ומה נשאר מכל הקבלות שלנו? האם אנחנו באמת עומדים בהם? האם אנו מקיימים את מה שהבטחנו!?

אנו נמצאים בחודש שעליו דרשו: 'זמני תשובה מ'משמשים ו'באים, ובהחלט אפשר וצריך כבר לערוך חשבון נפש, או נכון שעלינו לבדוק מה עם הקבלות של אשתקד, אבל יותר מכך עלינו להסיק מסקנות לשנה זו, איזה סוג של קבלות נכון וראוי לקבל על עצמנו, נכון שאנחנו רוצים לעשות דברים גדולים ומיוחדים, אבל אם נהיה מציאותיים ונקבל על עצמנו קבלות שאנחנו יכולים לעמוד בהם, ובאמת נעמוד בהם, אז נדע שאנחנו לא כמו בלק ובלעם, אלא שייכים לקבוצת הצדיקים שאומרים מעט ועושים הרבה.

(ע"פ: 'טיב התורה' - בלק)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיר
 באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

טיב
 הודעות

עדכוני שיחות: 0534-100024

יו"ר הוועדה הרוחנית ר' יעקב רבינוביץ | עורך: ש. גולדשטיין

שבעה עשר בתמוז

נכתב ע"י הר"ר מאיר רכובנין שליט"א

הכל חייבים להתענות בארבע צומות הללו, ואסור לפרוץ גדר בזה (ש"ע תקנ"ג סי' א').

ביום שבעה עשר בתמוז אירעו חמשה צרות לישראל, שבו נשתברו הלווחות שכירד משה מן ההר כמפורש בתורה, ובוטל התמיד מלהקריב עוד בבית הראשון, והובקעה העיר בחורבן בית שני, ושרף אפוסטמוס הרשע את התורה, והועמד צלם בהיכל (מ"ב סק"ג).

ג. ואע"פ שבחורבן בית ראשון הובקעה העיר בתשעה בתמוז, וכדכתיב (ירמיהו ל"ט ב'): "בחודש הרביעי בתשעה לחודש הובקעה העיר", מכל מקום אין מתעניין אלא ב"ז בו, כיון שבחורבן הבית השני הובקעה ב"ז בו, וחורבן בית שני חמרי לן (שעה"צ סי' תקס"ח סק"ח). ולא גזרו להתענות אף בתשעה בו, משום דאין מטייחין על הצביר יותר מדאי (מ"ב סק"ד). ולפ"ז בעל נפש יש לו להתענות גם בתשעה בו, אמנם בירושלמי איתא דגם בחורבן הראשון הובקעה העיר ב"ז בו, אלא שמפני הצרות טעו בחשבון, וא"כ גם לבעל נפש אין להחמיר בזה (מ"א סק"ב ומהחש"ק שם).

ד. וכל אלו הימים כל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהם, כדי לעורר הלבבות לפקח על דרכי התשובה, ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה, עד שגרם להם ולנו אותן הצרות, שזכרון הדברים אלו נשוב להטיב, כמו שנאמר: "הותירו את עונם ואת עון אבותם", ולכן חייב כל איש לשום אל לבו באותן הימים, ולפשפש במעשיו ולשוב בהן, כי אין העיקר התענית, כמש"כ באנשי ינינו: "וירא ד' את מעשיהם", ואמרו חז"ל: את שקם ואת תעניתם לא נאמר, אלא את מעשיהם, ואין התענית אלא הכנה לתשובה, לכן אותם האנשים שכשהם מתענים הולכים בטויל ובדברים בטלים, תפשו הטפל והניחו העיקר, ומכל מקום אין לפטור את עצמו בתשובה בלבד, כי ימים

לשתות לכשיקום משנתו, שכן דרך האדם להיות צמא אחר השינה, והוי כאילו התנה, ולכתחילה ראוי להחמיר כדיעה ראשונה ולהתנות אף בשתייה, אבל בדיעבד אין להחמיר בזה. ומ"מ אם הוא רגיל לשתות לאחר השינה א"צ להתנות (ש"ע ומ"ב טש"ע"ג שם).

יא. ומשמע בשו"ע דה"ה אם היה ישן בתוך הסעודה, אע"כ אסור לו לגמור סעודתו אם לא התנה מקודם, אבל כמה אחרונים הסכימו שאם ישן בתוך סעודתו מותר לו לגמור סעודתו לכשיקום משנתו, כיון דמתחילה היה דעתו לאכול עוד, ולא עוד, אלא אף אם ישן קודם הסעודה כמו שמצוי שאדם ישן בתחילת הלילה ואח"כ בלילה א"כ לא סילק את עצמו מן האכילה על ידי השינה. ומ"מ המחמיר על עצמו בכל זה קרוש יאמר לו (ש"ע ומ"ב שם ובשעה"צ סק"ג).

יב. ובכל אופן יש לזהר שלא יתחיל לאכול פת יותר מכביצה בחצי שעה הסמוכה לעלות השחר (מ"ב סי' פ"ט סק"ב). וה"ה שיש למנוע לכתחלה אף מאכילת מיני מזונות יותר מכביצה, דחיישין שיש בזה קבע, ומ"מ אם קשה לו התענית יש לצדד להקל בזה, אך אם יש ללמד מעט, משא"כ במאכל נכון שיטעם דאין בהם קבע (תשו"כ ח"ב סי' רנ"ד).

דחיית מין בשודית

יד. אף מי שדרכו לרחוץ פיו בשחרית לא יעשה כן בתענית ציבור, ומ"מ במקום צער יש להחמיר, רק שיהיה ביותר לכפוף ראשו ופיו למטה, כדי שלא יבואו הימים לגרונו. ובת"ב אין להחמיר א"כ יש לו צער גדול (תקס"ז ו"ב סק"ב שם). וה"ה דאין לנקות השיניים בת"ב במים או בחומץ, אם לא כשיש לו צער גדול, ומ"מ מי שיש לו ריח הפה יכול לנקות את שיניו במברשת עם אבק שיניים בלא מים, ובפרט אם הוא עושה כן כדי שיוכל להתפלל בקיות, ובמקום הצורך יוכל גם לטווף את פיו א"כ באופן שיכפרף ראשו ופיו למטה וכנ"ל (תשו"כ ח"ד סי' ט').

טו. לא ילמס עצי קנמון ושאר בשמים ועץ מתוק כדי ללחלח גרונו אף אם יפלטנו א"כ (עי' מ"ב שם סק"ג).

אלו הם מצות עשה מדברי הנביאים להתענות בהם (מ"ב סי' תקמ"ט סק"א).

שכח ואכל באמצע התענית

ה. אם שכח ואכל באמצע התענית ה"ז צריך להמשיך את התענית אח"כ (מ"ב שם סק"ג) ואין צריך להתענות יום אחר, אם לא שכוונתו לכפרה, וכן איתא במהרי"ל שציוה לאחד להתענות אח"כ לכפרה (מ"ב סי' תקס"ח סק"ח). ואם קשה עליו להשלים התענית ביום אחר, יפדה התענית בצדקה (מ"ב סק"ג בשם זכור אברהם).

מיד קל מאכל ומכר קודם התענית

ו. נחלקו הפוסקים במי שלקח דבר מאכל לידיו ובירך עליו, וזכור אח"כ שהוא יום צום ואסור באכילה (עי' שו"ע סי' תקס"ח סק"א). ויש מי שכתב להכריע (תשו"כ ח"א סי' שבי"ט) דבתענית ציבור לא יטעום אע"פ שכבר בירך, מפני שלא הותר לו לעבור איסור מדעת בשביל שעשה איסור בשוגג שלא מדעתו, אך כל זה דוקא במשקה שלא שייך בו טעימה מבלי שישלע מעט, משא"כ במאכל נכון שיטעום מעט ויפלוט.

אכלו ושתוהו בלילה שלמי התענית

ז. כל תענית שאוכלין בו בלילה ה"ז אוכל ושותה עד שיעלה עמוד השחר, ואפילו גמר סעודתו מכבר ורוצה לחזור ולאכול קודם אור היום ה"ז רשאי, והוא שלא ישן עדיין שינת קבע, אבל אם ישן כבר שינת קבע אפילו שלא על מיטתו, אינו חוזר ואוכל ולא שותה, אלא אם כן התנה קודם השינה שיוכל לאכול ולשתות גם אח"כ (ש"ע סי' תקס"ד סי' א' וב"ב שם).
ח. והטעם, דאע"פ שלא הצריכו בצומות אלו להפסיק מבערב, מ"מ שם תענית מתחיל מבערב, ולכן כל שסילק עצמו מן האכילה או שישן שינת קבע ה"ז אסור באכילה (שעה"צ סי' תקס"ה סק"ח).
ט. ודוקא אם ישן שינת קבע, אבל אם היה מתנמנם, דהיינו נים ולא נים תיר ולא תיר, לא חשיב שינה (מ"ב סי' תקס"ד סק"ב).
י. וי"א דלענין שתייה א"צ תנאי, כיון דמסתמי דעתו של אדם

ואבכה יומם ולילה

דמעה ואבכה יומם ולילה.

מה לו לאב שהגלה את בניו ואי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם

ולכשתבונן נראה, שהצער והאבל על החורבן כוללים בהם שני חלקים, וכדאיתא בחז"ל (ברכות ג'): "בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין 'יהא שמייה הגדול מבורך', הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו ואומר, אשרי המלך שמקלטין אותו בביתו כך, מה לו לאב שהגלה את בניו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם".

הרי שיש כאן ב' חלקים, מצד אחד יש את הצער של השכינה הקדושה, המייללת קלני מראשי קלני מזורעין, על שנצרכה להגלות את בניה, כשנאז לא מצאה השכינה מנוח לכף רגליה, וכביכול אין לה בית ומדור להשרות את שכנתה בתוכו ובקרר ישראל עם קדושים. מן הצד השני, יש כאן גם את הצער של כנסת ישראל, שנדחו מעל שולחן אביהם ונמצאים כשה פוורה בין שבעים האומות, ועל אף ששמותוקקים בכל מאדום לשוב ולהתקרב, עדיין לא עלתה בידם זה עידן ועידנים. נמצא שבשעה שצער הצער על החורבן, צריך לכוון על ב' מיני צער, על הצער של השכינה הקדושה שחרב ביתה, ועל שה פוורת ישראל שמעת החורבן גלתה יהודה מעוני.

חייב הצער בכל השנה ובכל הזמנים

מובן הדבר, שבכדי להגיע לכלל צער אמתית וכאב על חורבן הבית, אינו די שעם הגיע ימים אלו ששתל להצטער בזה עד כמה שידר מגעת. אלא זהו עבודה שלימה הנמשכת על פני כל מעגל השנה. בכל יום ויום מתפללים אנו על זה, 'ולירושלים עירך ברחמים טובים', 'ותחוינה עינינו בשוכך לציון ברחמים' וכו'. שאין זה מחסור ליום או זמן מסוים, אלא כל יום הוא חסרון בפני עצמו. כל יום הייתה בבית המקדש עבודה מיוחדת, ואותו העבודה חסר לנו עתה. תמיד צריך להתבונן, אילו היה בית המקדש קיים, מה היו עושים שם כעת. הדבר נוגע ביותר בהגיע שלל רגלים ומועדים אחרים, שעליהם נצמר (שמות כג, ה), 'שלש

טיב הבנין

מהחורבן נסבב צער להשכינה הקדושה וצער לישראל - שני אלפים שנה לבני

הנה עומדים אנו על פתח של הימים המכונים בפי חז"ל 'ימי בין המצרים' (ראה מרש איכה א, כט), הלא המה הימים שבין שבעה עשר בתמוז, בו הוחל המצור על יהודה וירושלים, עד ליום תשעה באב, בו חרבה בית מקדשנו ותפארתנו על ידי זדים ארורים והייתה נווה שאנן וכלתל יופי למאכלת של אש.

קרוב לשני אלפים שנה כבר חלפו למן אותו הזמן עד לימינו אנו, אבל עדיין הכאב והאבל על כך לא קהה, עדיין לא נמצאו נוחם לנפשנו הדוויה. ולמרות שאמר אותו הזמן אנו נרדפים ונכבשים בגולה אלמך אנו גולה אשר ליהודה מעוני, וסובלים צער וייסורים שונים ומשונים, אף על פי כן צריך הדבר תלמוד, כיצד יתכן שלמרות שחלפו שנות דור ודור מעת תקופת החורבן, עדיין כל זה שנה שלא נבנתה בית המקדש ועדיין אנו בוכים ומצטערים עליה כאילו ורק תמול שלשום אירע הדבר הזה.

האיסור להרבות בבני על המת

הנביא ירמיה מקונן (כב, ה): "אל תבכו למת ואל תנדו לו בכו בכו ולרשך כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו". דרוש מזה חז"ל (מנחם סק"ב כז), "אל תבכו למת ואל תנדו לו - אל תבכו למת יותר מדאי, ואל תנדו לו יותר מכשיעור, הא כיצד, שלושה ימים לבכי ושבעה להספד שלושים לגיהוץ ולתספורת, מכאן ואילך אמר הקדוש ברוך הוא אי אתם רחמנים בו יותר ממני".

חזון מדברי חז"ל אלו שאין להרבות בבכי ומספד על המתים יותר מן הזמן הקצוב לזה. והטעם מובאר ברמב"ן (יבמות ד, א), שגם המת עולה למעלה לפני הקב"ה ומגיעה אל תיקונה הנכון והראוי, ועל כן אין להרבות בבכי על מי שעולה למעלה ונפשו קיימת, כי אם נרבה בבכי הרי זה כאילו מגלה בנפשו שאינו מאמין בהשאת הנפש ובקיימה, ואילו לא שהתירה לנו התורה את הבכי על המת לא היה בכוחנו להחמיר את זאת.

לעומת זאת, בחיוב הצער והאבל על חורבן בית המקדש לא נמצאו שום גבול וקצבה, אדרבה, כל כמה שמרבה לבכות הרי זה יותר

פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדון ה"י, או יתעורר לבו ונפשו ביותר בשעה שמתפלל "ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונרחקנו מעל אדמתנו, ואין אנחנו יכולים לעלות לראות ולהשתחוות לפניך".

ובהעלות על לבו את קירבת ה' להם היינו זוכים, ומה נהדר היה מראה כהנים בעבודתם ולוים בשירים וזמרים וישראל במעמדם, יבקש מעומק הלב, 'היה רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלקי אבותינו. מלך רחמן, שחשבו ותרצו עלינו ועל מקדשך ברחמיך הרבים, ותבנהו ממהרה ותגדל כבודו. אבינו מלכנו. גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה, והופע והינשא עלינו לעיני כל חי, וקרב פוריינו מבין הגוים, ונפרצותינו כנס מירכתי ארץ. והביאנו לציון יורך ברנה, ולירושלים בית מקדשך ששחמת עולם. ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידים כסדרם ומוספיים כהלכתם".

הלא כל שנה ושנה שחולפת ועדיין לא נשענו, ומתגברת הצער והאבל עד אין שיעור, שהרי אמרו רבותינו בירושלמי (יומא פ"ק א, הלכה א), כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו. נמצא, שכל שנה ושנה שעדיין לא נבנה בית המקדש, כאילו נחרב שוב, וניתוסף החורבן הזה על החובות מן השנים הקודמות, ונתגבר הצער והייסורים לאין ערוך רח"ל. בהשנים זאת על לב, הרי שודאי "מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם ולילה".

בחסרון צער החורבן עלול לבוא לידי קולות באבלות

ועל ידי התעוררות הימני הלב בעניינים יסודיים אלה, ודאי יתעורר בקרבנו תבועה תמידית של השתוקקות וגעגועים לבניין בית מקדשנו. בפרט בהגיע הימים האלה, הימים שבו חרבה הבית, או יתגבר בלבו בהרגשת הצער והאבל על החורבן, ובאשר ירגיש באמת ובתמים את הצער הגדול, ברי הרבה שלא יחפש אחר שום קולות או שום היתירים בהלכות הימים האלה, שכל זה נובע רק מן החוסר בהרגשת והבנת הצער הנורא. אכן, בזכות ההתפתחות בעומק הצער על חורבן בית מקדשנו, נוכח מהרה ובקרב ממש לראות בעינינו בנחמת ציון וירושלים, ששוב ה' לציון ברנה כימי עולם וכשנים קדמוניות.

בפסוק זה פותח איש ישראל קודש, את תפילתו מדי שחר עם כניסתו בשערי בית הכנסת, בית מקדש מעט: "מה טבו אהלִיךָ יַעֲקֹב, מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל!"

מדוע נבחר זה הפסוק דווקא לפתוח בו את התפילה והכניסה לבית ה', הלא ישנם עוד פסוקים טובים ונאים שמדברים בשבח בית ה', כדוגמת מ"ש (תהילים ק, ד) 'באו שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה, חֲצֵרוֹתָיו בְּתִהְלָה, הוֹדוּ לוֹ כְּכֹחַ שְׁמוֹ, וְכִי־צֵאת בּוֹה.' בְּרַם נראה על פי מ"ש בספה"ק אמרי פנחס (שער ו, דרכי עבודת הש"ת, אות קמ) וז"ל: "מרה שחורה נמשך מגאות, כי מחמת גאווה חושב בליבו, ראוי הוא שיהיה לי כך וכך. - אבל מי שהוא עניו, סובל הכל באהבה" ע"כ.

כלומר, שהשמחה הישרה והרצויה היא בתוככי לב פנימה, כשחש ומרגיש תענוג והנאה בשמחת עבודת השם יתברך. - ועל כך כבר מעיד בנו התנא בן זומא בפרקי אבות (ריש פרק ד): "אִיזְהוּ עֲשִׂיר הַשְּׂמֹחַ בְּחֻלְקוֹ", דין זה אינו אומר רק בגשמיות בחלקו ובממונו שצבר עלי אדמות, אלא אף בחלקו הרוחני במדרגת עבודתו כפי מידתו, וכפי מה שהוא בזה היום ובזו השעה.

אבל הבעל גאווה מתהלך בעצבות, ומחמת גאוותו אינו מרוצה במה שיש לו ובמדרגת עבודתו, והמרה שחורה נמשכת לו מגאוותו, שרוצה יותר מחלקו בגוף ובנפש, ומתהלך בלב עצוב ונכה רוח על שאין לו מה שחושק וטובא.

[כאשר האריך בזה בדברים כדברנות בספה"ק 'היכל הברכה' להרה"ק מקאמאראנא זצוק"ל (אוצר החיים בחוקותי מצוה שני' משרשי המצוה בתוה"ד). בשם הרה"ק הרב רבינו מנחם מנדל (מרימנוב) זצוק"ל: "תשובה כוללת בעסק העבודה, אשר רבים צועקים בו. והתהוות הסיבה הוא הגדלות שבהם, שאינם שמחים בעבודתם, שזכו להיות מאומי שיר לפני אדון כל וכו'. אבל לא די להם בזה, כי אם גדולות ונפלאות. כי הנה איתא להיות 'שמח בחלקו' גם בעסק התורה והמצוות, אם מעט ואם הרבה. וישמח שמחה רבה על שזכה להיות יהודי, וישתתף נפשו עם כל המון ישראל באמת ובלב תמים, ולא יבקש גדולה. - אי יזלך בהכנעה גדולה מעולם ועד עולם, ויהנה וישמח מאורו יתברך וכו'. ע"ש שם עור באורך].

יסוד גדול זה נרמז בפסוק דגן: "מה טבו אהלִיךָ יַעֲקֹב" - 'מה' רומז למידת הענוה כנודע, על ידי הענוה מתחזק איש ישראל בכל מצב שהוא, כי בכל מה שיש לו וראה בהכל מתנת חנים, וכבר קיבל יותר ממה שמגיע לו. וז"ש 'מה' על ידי הענוה וזכים ל'טבו אהלִיךָ יַעֲקֹב', שירגיש ויחוש בטובה באהלי בתי כנסיות ובתי מדרשות, ואפילו אם אינו עובד הש"ת בהשגה גדולה בקביעות, כי אם בבחינת 'אתלִיךָ' - אהל עראי, ובבחינת 'עַקֵּב' - שהיא המדרגה הקטנה. אף על פי כן שמח הוא בחלקו ובטובתו הגדולה שזיכהו הש"ת לפי מה שהוא אדם, כפי יכולתו וכפי השגתו. וכשמקבל זאת בשמחה ואינו מתרעם על מידותיו יתברך, אז זוכה להתקיים בו 'משְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל', שלבסוף נעשה 'משְׁכַּנְתֶּיךָ' בחינת משכן קבוע, ובחינת 'ישראל' הרומז לגדלות.

לפיכך פותחים ישראל את יומם בתפילתם בזה הפסוק, ובכך נכנסים לבית הכנסת בענוה ובהכנעה בשמחה וטוב לב, על שזכו לבוא עד הנה בשערי בית מקדשו יתברך. - 'מה טבו אהלִיךָ יַעֲקֹב, מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל'!

ובכך ניגשים לעבודת השם יתברך בהיכל קדשו בשמחה וברנה, ודוחים ומרחיקים מאוד מליבם כל סממני עצבות ומרה שחורה. וכד"א (ימריה לא, יא-יב) 'ובָאוּ וְרָגְזוּ בְּמֵרוֹם צִיּוֹן, וְנִהְרָוּ אֶל טוֹב ה' וגו'. וְהִיִּתָה נִפְשָׁם כְּגֹן רִוְחַה, וְלֹא יוֹסִיפוּ לְרַאֲבָה עוֹד וגו'. וְהִפְכַּתִּי אֲבָלָם לְשִׂשׁוֹן, וְנִחַמְתִּים וְשִׂמְחֵתִים מִיּוֹגָם' - אמן. [על פי 'טיב התורה' פרשא דירין]

איש יהודי מאחת העיירות שברוסיה הגדולה, בא לפני הרבי הקדוש רבי שלמה מקרלין זצוק"ל, בתואנה על פרנסתו השחוקה. 'צוויי קייטן שטייען אין שטאל' [שתי פרות לי ברפת], תינה האיש את צרת צרתו, הן אמורות להריק לנו פרנסה בשפע, אם רק יטיבו את תוצרת החלב שהן מפיקות, אך משום מה כל הניסיונות להפיק מהם שפע של חלב, כל הצמטקות והולכות... גם החציר הטוב ביותר שהנחתי לסעודתן הדרשנה, לא הועיל הרבה, ופרנסה אין! התחייך הרבי הק', ושאל: אם כן, אולי תעסוק לפרנסתך בעסק שאני מתפרנס ממנו? - זהו דווקא עסק פורה ומכניס רווחים נאים! וממה פרנסתו של הרבי? - התעניין האיש בסקרנות גוברת, להבין איזה עסקא טובה מוצעת לפתחו.

פון 'צוויי קייטן'! - ענה הרבי בביטחון ובשלווה. 'איך פרשטיי גאר-נישט' [אינני מבין כלום!], תהה האיש, הרי על כך בדיוק באתי גם אני! מחמת שאלו הקייטן - הפרות, אינן מספקות את תוצרת החלב הנדרשת מהן? אינך מבין, חייך הרבי, מיינע צוויי קייטן זענענן גאר עפע'ס אנדערשעט! [ה'קייטן' שלי שונות הן]... - לי יש את ה'קייטן' של דוד המלך ע"ה נעים זמירות ישראל!

השמחה שבעבודת ה'!

"מה טבו אהלִיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל" (כד, כה)

לא הבין האיש, מה הם ה'קייטן' של דוד המלך?, וכיצד משיגים אנו כיום פרות מן העדר שהיה דוד המלך רועה בזמנו...

חייך הרבי ברוב אהבה וחובה, ונתן לו לאיש להבין: את ה'קייטן' של דוד המלך, מצאתי בספר התהלים שלפנינו, בו פירש לפנינו במתק שפתיו, סדר פרנסה מסודר ומובטח! - כמו שנאמר בשלחי קאפיטל 'רננו צדיקים' (תהילים לג, כא) 'פִּי בּוֹ וְשִׂמְחָה לִבִּנו - פִּי בְשֵׁם קְדֹשׁוֹ בְּטַחְנֹנוּ! - הֲרִי לִפְנֵינוּ צוּוּי קִיִּיעֵן' [תיבת 'קי' [פרה ביידיש] ותיבת 'כי' מתחלפים], הראשונה 'פִּי בּוֹ וְשִׂמְחָה לִבִּנוּ! והשנית- פִּי בְשֵׁם קְדֹשׁוֹ בְּטַחְנֹנוּ! הכנס את השמחה אל לבבך! גרש משם את העצבות ואת הדאגה, כאשר תאמץ אל נכון את השני 'קי-יען - כי-יען' הללו, בשמחת לב וביטחון איתן בצור עולמים ברוך הוא, שהוא לבדו קל זן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כינים, תזכה לברכת שפע הפרנסה בריוח גדול, כד"א (משלי י, כב) 'בְּרַפְתָּ ה' הִיא תַעֲשִׂיר, וְלֹא יוֹסֵף עֲצֵב עִמָּה!'

'פִּי בּוֹ וְשִׂמְחָה לִבִּנוּ - פִּי בְשֵׁם קְדֹשׁוֹ בְּטַחְנֹנוּ!'

הרה"ק המפורסם רבי חייקל מאמרו זצוק"ל, תלמידו הנאמן של מרן א"א המגיד הגדול רבי דובער ממעזריטש זצוק"ל, הגיע פעם אל העיר 'ברדיטשוב' הגדולה לאלקים, ונכנס לבקר אצל רבה הגדול הגה"ק רבי לוי יצחק זצוק"ל גאב"ד בארדיטשוב בעל 'קרושת לוי' ז"ע, רעהו הנאמן וחביבו משכבר הימים, בהיותם יחדיו סמוכים אצל שולחן רבם במעזריטש.

הברדיטשבער רב שמח כמובן עד מאוד לקראת אורחו רם המעלה, שהיה מגדולי צדיקי הדור, וישבו שני הצדיקים הקדושים הללו יחדיו תמים ברבקות עליון נורא, ובאהבה עצומה התייחדו יחדיו בחיבור תורתם הקדושה, והיתה אש השכינה הקדושה מתלהטת בתוכם בלהב אש קודש. כענין שמצינו כהאי גוונא בתוספות פרק אין דורשין (חיגה טו, ד"ה שובו בנים בתוה"ד): "ישבו ונתעסקו בדברי תורה, וירדה אש מן השמים והקיפה אותן וכו'. יושבין היינו וחוררין דברי תורה, מתורה לנביאים, ומנביאים לכתובים - והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני, לא באש נתנו וכו' עכ"ל.

עם סיום הביקור הנעלה והמרומם בייחוד עליון נשגב של הני תרי צנתרי דדהבא, נפרדו זו מזה באהבה וחובה, ויצא הרה"ק מאמרואר לדרך.

בהתהלכו בדרכו הרמה בחוצות רחובותיה של בארדיטשוב, היו עדיין שרעפי קדשו דבוקים בתענוג מתיקות חידושי התורה הנפלאים שנתחדשו זה עתה בשיחת הצדיקים, כשהוא משוטט במחשבתו בדבקות עליון, ורעיונותיו מפליגים בעומק הגיונה של תורה, וכד"א (ברכת אהבה ערבית): 'פִּי הֵם חֲיִינוּ וְאָרֶךְ יָמֵינוּ, וְכִפֵּם נִהְיֶה יוֹמֵם וְלַיְלָה'.

הימים היו ימי חורף קשים, הקור והכפור של רוסיה הקפואה שלטו בחוצות, וכראות הגבאי הנאמן שהרבי סובל מן הקור הגיש לידו את המעיל, ורמו לו ברמיזה להתעטף בו, כדי שלא להפריעו ולנתקו משגב מהלכי רעיונותיו ודבקותו, כד"א (קהלת יב, ו) 'עַד אֲשֶׁר לֹא יִרְתַּךְ חֶבֶל הַכֶּסֶף, וְתִרְצֵן גַּלְתְּ הַזָּהָב וְתִשְׁבֵּר וגו'.

הרבי הק' מתוך דבקותו נטל מהרה את המעיל ותיכף התעטף בו בזוריות, כדי שאלו לעצור מדבקות מהלך מחשבתו. - אך מחמת המהירות והרבקות לא שם לב שלבש את המעיל בצורה הפוכה... כך שנמצא הצד הפנימי של המעיל ניכר ונראה מבחוץ, ואילו הצד החיצוני נסתתר מכפנים...

הרבי הק' המשיך כך להתהלך לפי דרכו, כשגבאים הנאמנים והמשמשים אינם יודעים את נפשם מרוב מבוכה ובושה... אך יראו ונתפחד מאוד להפריע לרבי על דבר פעוט שכזה... והמשיכו להתהלך עימו בדרכו, בתקווה שתיכף יגיעו מהרה אל הבית, ושם יפכו את המעיל בחזרה על צידו הנכון...

וכך קיבלה לפתע העיר ברדיטשוב 'תהלוכה' משונה קצת ועליוה... רבי גדול שמתהלך בקרב קהל חסידיו עם מעיל [רא'וואלקע] הפוכה... הצד הלבן עם כל התפירות וחוטי הברד הפנימי מונחים בהדר על הרבי, והמראה משונה מאוד.

השמועה המשוונה עברה חיש קל מאוד לאוזן, עוף השמים הולך את הקול כחץ מקשת, ולפתע החלו אנשים רבים לצאת אל הרחוב הברדיטשובי ההומה שבו התהלך לתומו צדיק, אנשים רבים התגודדו מסביב כשהם מצחקקים ומשחקים לנוכח המראה הגדול של רבי שראשו נמצא שם למעלה בגרמי שמים עליונים, והמעיל מונח על גופו הטהור הפוך על הפוך!

לנוכח ההתקבלות והרעש שסביבו, התערער הרבי מעט ממחשבות קדשו, וכראותו את יהודי ברדיטשוב שמחים וצהלים, ולא ידע כלל מן המעיל הפוך... הבין לתומו שהציבור בברדיטשוב פשוט שרוי בשמחה! הוא נהנה מאוד למראה יהודים המתהלכים בשמחה ובששון. - הוא פנה אל מלוויו ואמר: עתה מבין אני כיצד זוכה הגה"ק רבי לוי יצחק מרא דאתרא להתעלות כל כך בהתלהבות דבקות נשגבה, כאשר הוא חי בקרב קהל עדתו שכולם שרויים תמיד בשמחה ובטוב לבב!

השמחה הפנימית והרצון שבלב היא

סיפורי השגחה פריטי

שנשיחו ומערכת ע"י הקוראים

בר יוחאי אור...

שאלה קשה התקשיתי ברש"י הקדוש ואין לי משיב!!! כל מי ששאלתי נשאר בצריך עיון. לקראת שבת הגעתי למירון והנה עוד בגרם המדרגות לכניסה לדירה בה נשהה בשבת, רץ לעברי ידיד ותיק ששנים לא נפגשנו והציג בפני את הנכדים שלו, בחורי חמד צעירים, באומרו שהם לומדים חזק ושלטים בחומש עם רש"י בעיון גדול. שאלתי אותם באיזה רש"י הם אווזים, והם אחזו בדיוק ברש"י המדובר. התחלתי לשאל אותם שאלות על הנושא עד שהגעתי לקושיה והם תירצו תרוץ מופלא על המקום!!!

שמחתי מאוד על התירוץ ועל קבלת הפנים שקבלתי אצל הרשב"י שעוד לא נכנסתי וכבר קבלתי תירוץ!!!

גילוי אמת: מיוני סוף 2008

תהילות לקל עליון

סיפר מוריני הרב שליט"א: "ידוע המעשה עם מרן האדמו"ר רבי יואל מסאטמר ז"ע שביקש מהגבאי להביא לו תהילים, והגבאי הביא לו ספר תהילים עב כרס עם פירושים רבים. אמר לו הרב: "אני רוצה עכשיו להגיד תהילים ולא ללמוד תהילים, תביא לי בבקשה ספר תהילים פשוט ללא פירושים!!!"

כך גם אני קובע זמן מיוחד ללימוד תהילים בעיון חוץ ממה שאני אומר תהילים על הסדר...

כך בכל שנה בל"ג לכבוד היום הולדת שלי אני לוקח ספר תהילים עם פירוש חדש כדי ללמוד אותו במהלך השנה הנוספת שהקב"ה נתן לי.

השנה חיפשתי ספר תהילים עם פירוש חדש ולא מצאתי ספר עם פירוש שעדיין לא למדתי. עוד פחות משבוע היום הולדת הגיע אלי אדם מבורפארק והביא לי מתנה תהילים עם פירוש המילות. פירוש יפה מאוד שהוא חיבר והוציא לאור.

כל כך שמחתי עד כדי כך שרעדה אחזתני בכל גופי מגודל ההשגחה של הבורא שאכפת לו מהתהילים שלי ומביא אדם מארצות הברית כדי שיהיה לי את התהילים לשנה החדשה!!!

כל יהודי צריך להתחזק ולראות עד כמה הקב"ה מרוצה מהלימוד שלנו, כל אחד והקבלות שלו, כל אחד ואחד צריך לדעת שלקב"ה יש נחת ממנו!!!

גילוי אמת: מיוני סוף 2008

המעוניין לזכות את הרבים בספרי של השגחה פריטית מוזמן לשלוח אל ר' שמחה סמואלס פקס: 26517922

או: o.y.wines@gmail.com

